

Előfizetési díj	
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 ..
Negyedévre	3 ..
Egy hónapra	1 ..

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor ára 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22) Haasenstein és Vogler (Neuer Markt 11). Pesten: Lang Leopold (Erzsébet-tér 9. sz.)

Nyilttéri cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállítás:

Belső-farkasutca 76. szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

Az értékesb cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

„KELET“

politikai és közgazd. napilap
negyedik félévi folyamára

kérjük az előfizetési pénzek mielőbbi beküldését, legcélszerűbben postai utalványlapokkal.

A lap szellemi része felől kezeskedik a szerkesztőség buzgaima és a munkatársak bőv sorozatának szakavatottsága.

A lap kiállítása körül alólírott kiadó-hivatal minden kitelhetőt elkövet, hogy a t előfizetők méltó igényei kielégítenek.

Előfizetési árak maradnak a régiek:

Jul.—decz. félévre 6 frt. Egy hónapra 1 frt.

Jul.—sept. negy. 3 frt. Egyes szám ára 5 kr.

8 előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálgunk t. gyűjtőinknek.

Végül figyelmeztetjük t. előfizetőinket a különös kedvezményre, melyben olcsó könyvek megszerzése által, a „K e l e t” előfizetői részesülnek.

A „KELET” kiadóhivatala.

Miles perpetuus.

(M. A.) Egyik kisebb értekezésében, mely az „örök béke” lehetőségét és elérésének eszközeit fejtegeti, Königsberg hírneves bölcese, Kant az eszközök közt első helyre sorolja az állandó hadseregek rendszerének megszüntetését.

Korunk ezen az úton aligha egyhamar hozzájuthat az örök békéhez. Az európai államok viszonylatának ez időszerezt állása, a hosszú idők óta függőben levő külpolitikai u. n. „kérdés”-ek, melyeket a rövid időközök alatt megújuló, folyvást véresebb és pusztítóbb háborúk nemcsak bonyolultabbakká tesznek, de újabb meg újabbakkal is szaporítanak, nem igen engednek még az optimisták lelkében se helyet azon reménységnek, hogy az államok általános lefegyverezése által bucsut mondva az állandó hadseregek tartásának, a honvédelmi rendszert emelik kizárólagos érvényre.

De ha, mint mondók, ennek megéréséhez a jelen — s valószínűleg a legközelebbi — nemzedéknek is egyáltalában nincs kilátása, annyit legalább méltán megvárhatnánk, hogy a hadseregek állandósága mellett ne válják állandóvá azok fenntartási költségeinek évenkénti nagyobbodása is.

Igaz ugyan, hogy a hadügyi költségvetés

Moloch-ja minden államban egyaránt telhetetlen, s hogy bármivel inkább alkalmas igazolására a francia mondásnak, mely szerént „l'appétit vient en mangeant,” az életrvágy evés közben jő meg. De elvégre kell hogy e telhetetlenségnek, ezen életrvágnak is határa legyen, határa, melyen egy nemzet sem léphet túl saját finantialis megrontása, anyagi és kulturai fejlődés-érdekeinek érzékeny megkárosítása nélkül.

És e határ vajmi gyorsan meglesz — s ki tudja, hátha máris meg van — közelítve a házáánkhoz hasonló oly államokban, melyek átmeneti korszakot élnek; melyeknek csak a hanyatlás, az elmaradás, vagy pedig a gyors fejlődés közt van választásuk; melyeknek az önfenntartás ösztöne parancsolja mult idők bünei — és mulasztásainak siető orvoslását, melyeknek költségvetési bevételei; mint kis paták a száraz homoktengerben, ugy enyésznek el a kielégítetlen, a kielégítést elutasíthatlanul követelő országos szükségletek óriási halmazának közepette.

..... A közös-hadügyiministeriumban épen most dolgoznak a delegációk elé terjesztendő jövő évi hadügyi budget — előirányzat összeállításán. Az ezen összeállítását megelőző tanácskozásokból kiszivárgott hírek szerint a közös hadügyiminiszter ez évi költségvetését mintegy tízmillióval meghaladó újabb kiadási többlet megszavazását fogja a delegációktól kérni.

Nem tudjuk ugyan, mivel fogja a nevezett miniszter e többletnek még csak kérését is indokolni, de annyit tudunk, miszerint nagy ideje már, hogy mindkét államfő törvényhozásának küldöttsége elvégre a hadügyi költségvetés-jv. Ezzel nem a fősvénynek, de az éhező, a kenyéréről gondoskodó szegénynek lesz az szükségusága.

— Brassóban a központi bizottság f. hó 21., 22. és 23. napjaira tűzte ki a követválasztást. Több nap óta folyó előleges értekezletek után, e hó 13-án d. e. 11 órakor számosan az ottani választó polgárok közül összegyűltek a román kaszinóba, és a brassói testvéresült magyar román-német párt egyik jelöltjének Tisza Lajos közlekedési miniszter urat egyhangulag és nagy lelkesedés közt kikiáltották.

A kiházásító-egyleti szédelgés.

A kiházásító egyleti szédelgés még mindig élénken foglalkoztatja a fővárosi lapokat. Tóth Vilmos miniszter — írja a „Reform.” — mindazon szép dolgokat, melylyel a sajtó a kiházásítási intézetek botránya alkalmából megtisztelt, nyári ocziumban (ugy tudjuk Sveitzban) olvastatja föl magának. Az

A városokban özpontosítva látjuk a templomokat is, melyek falukon hiányoznak. A bojártság az utóbbi bukás után elfajult. Ez a nemesség nem az alatt a nyomás alatt tört meg, mely alatt a földnépe nyögött: ellenkezőleg a földbirtok ára rendkívül fölhágott. De ők ez előtt a hivatalok jövedelméből éltek, melyet eladtak vagy önmagok közt értékesítettek s ezek a hivatalok most fizetéses hivatalnokokkal vannak ellátva.

Már az is igen nagy jótétemény, hogy a legfőbb hivatal t. i. a Hospodáre többé nem eladható: Oláhországban hetven év alatt negyven hospodár volt, most a hospodárság élethosszig tartó, de örökös nem volt soha és talán ebben lehet keresni az ország lassu fejlődésének okát.

Az urak, a földbirtokosok önkénye határtalan, vannak törvényesékek a hol a jobbágy jogait keresheti. A robot korlátoltatván, a jobbágy időt és erőt nyert, de idő, erő, szabadságnak előtte nincs értéke és nem veszi hasznát. Jobban szeretné abban a helyzetben maradni, a hol gyermek s ifju korában volt s a mi előtt kedvelt lett. Apáról gyermekre átszáll azon szokás, hogy több földet nem kell mivelni, mint a mennyi az élet fenntartására okvetlenül szükséges; a mit ezen feljül termelne azt elarabolja vagy az ellenség vagy a kormányzók. Szokva levén kevésse megelégedni, az oláh nem ismeri más nemzeteknek ezersféle szükségét: a nélkülözéstől nem irtózik annyira mint a munkától, a barbárság nyomorától annyira mint a civilizáció feszélyeitől. A race különösen szép és nagy, a nyelv a latinnyal leánya s ma is hasonlít az olasznyelvhez. Azonban a török

ellenzéki sajtó ugyanis őt teszi felelőssé az irtoztató szédelgésért, melynek a közönség ez intézetekben szemtelenül kifosztott áldozatánul esett. A kérdés, minthogy engedélyezési törvényünk nincsen, mely paragrafusokat szabna a kormány elé, nyílt. Mójában lett volna kétségkívül utját állani e hallatlan csalásnak; de nem tudni, ha megtagadta volna az engedélyt a hazafias és humánus köpenyegben járt szédelgőtől, nem kellett volna-e még czifrább dolgokat hallani. Minden esetre nevezetes, a mit a „P. Napló” vasárnapi számának egy cikkében ír. E cikk ezeket mondja:

„Pedig a helyett, hogy kigyót békát kiált a kormányra s a jobboldalra, jobban tenné az ellenzéki sajtó, ha a maga háza előtt seperne s eszébe vinné, hogy saját pártjának egyik kiváló tagja csak nem rég alapított egy kiházásító társulatot, mely, mint bennünket szaktekintélyek biztosítanak, nem bir egészséges matematikai alappal. Azon lapokat, melyek most oly nagy indignációval szónokolnak a kormány ellen, hogy a kiházásító társulatokat meg nem tiltotta, s ezen társulatokat kivétel nélkül el-kárhoztatják: figyelmeztetjük arra, hogy e társulatok egyikének megalapítója oly egyén, ki mellett ők még csak nem rég mindnyájan lelkesültek, s minden képzeltetű eszközökkel korteskedtek. Vigyázzanak magukra, mert könnyen pártjuk fejére olvashatjuk szenvedélyes cikkeiket.”

Azonban a „Napló” e cikke, mely a kormányt védelmezi, a kormány alatt csakis a minisztereket látszik érteni, mert védelme csakis ő rájuk terjed ki, míg a kormány közegei ellen csodálatos szigort követel. A cikk e része így szól:

„Ki a bűnös, hogy a társulat ennyire vihette szédelőg üztet? Ez valószínűleg szintén részletesen kiderülend a vizsgálatnál. Mi csak annyit mondunk, hogy ha az a társulat, mely a kiházásító társulatot, mely, mint bennünket szaktekintélyek biztosítanak, nem bir egészséges matematikai alappal. Azon lapokat, melyek most oly nagy indignációval szónokolnak a kormány ellen, hogy a kiházásító társulatokat meg nem tiltotta, s ezen társulatokat kivétel nélkül el-kárhoztatják: figyelmeztetjük arra, hogy e társulatok egyikének megalapítója oly egyén, ki mellett ők még csak nem rég mindnyájan lelkesültek, s minden képzeltetű eszközökkel korteskedtek. Vigyázzanak magukra, mert könnyen pártjuk fejére olvashatjuk szenvedélyes cikkeiket.”

Itt azt hisszük, az okoskodás hamis. Ha fegyelmi vizsgálat után kiderül, hogy „a kormány-közeg” részesek a bűnben akkor kétségkívül ki kell a közegekre mérni a büntetést; de a párt a „közeg” tudatlanságát, hanyagságát s általában elhetetlenségét nem takargathatja. A pártnak mást nem szabad takargatnia, ha a bűn a kormány körében van, ha a miniszteri felelős éget csuffá tenni nem akarja. A párt s az országgyűlés a felelőséget nem a „közegen” kezdi oly cselekvényeknél, melyek egyes individuumok egyéni felelőségére, hanem valamely miniszteréire tétettek.

A levélpostai rendtartás 32-dik szakasza megengedi, hogy a küldemény a címzett

járom már régen megtörte ennek a népek erőlyét. A fegyver előtte idegen s ura minden követelményeinek aláveti magát. Az olábra minden jólétűzött ember hatással van; azt hiszi, hogy az fel van hatalmazva neki parancsokat osztogatni és töle szolgálót követelni.

Az oláh háládatosságot sohasem tanusitana, még ha feljűlmulja is az ajándék várakozását; hanem ekép fogadja a legrosszabb bánásmódot is, melylyel találkozik. Előtte oktalanság örömet nyilvánítni és hasztalan dolog fájdalmát elárulni. Viszont mindig vagnak találd, ha egy nyomoru gunyhót adtál neki, a hol eső áztatta rongyait megszárithatja, ételét megfőzheti s a mi több, kedvére dohányozhat.

Szóval házáikban nincsen sem kenyér, sem élelem, sem fazék, sem semmiféle eszköz. Az oláh kését, pipáját, dohányzacskóját mindig övében hordja; midőn házából eltávozik semmit sem hagy ottan, a mi megérdemelné a gondozást. Tehát ettől a nemzedéktől nagyon keveset remélhetni.

Az emigrans telepek munkája itt jól kifizetné magát, ha a tulajdon védve volna. De az idegenek a kormánynak terhére vannak. A kik a konzulok védelme alatt állnak, az ország törvényeinek nincsenek alávetve. A kormány rájuk egyenes adót nem vethet, őket nem ítélheti el, nem büntetheti s még rendőri kiházásokért is köteles a kormány a konzulhoz fordulni. Egyedül az osztrák konzulnak több van 5000 alattalójánál. A németek nem egyszer angol védelem alatt állnak; a franciáknak német alatt; még magok az oláhok is ilyen módon alkalmat keresnek saját kormányok hatósága alul kibujni. Oroszország

halála esetére az örökösöknek kiadathassék minthogy azonban az igazságügyiministerium ezen eljárást a bírói küldeményekre nézve tarthatlannak nyilváníta, s azt azzal indokolá, mert az iránt, hogy a címzett halála után a hozzá címzett küldemény kit illessen, csak az illetékes bíróság van hivatva határozni; a földmivélés-, ipar- és kereskedelemügyi ministerium a fenebbi szakasz megváltoztatását elhatározta. Mint a „P. N.” értesülve van, a megváltoztatás nemcsak a bírói, de valamennyi posta-küldeményre ki fog hatni.

BELFÖLD.

Szászváros, jul. 14. 1872.

Tisztelt szerkesztő ur!

Nem fog neheztelni, ha szabadságot veszek magamnak becses lapját itteni állapotainkról értesíteni.

A követválasztási mozgalmak nálunk is megindultak s habár hullámai nem vetnek is fel megrendítő eseményeket, törekszünk mi is a cél felé s megérdemeljük, hogy az olvasó közönség tudomást vegyen rólunk is.

Tudva van, hogy székünk népessége magyarokból, szászokból s tulnyomólag románokból áll; — nem csodálkozhatni tehát, ha a központi választmány a székgyűlés által aként állítottat össze, hogy a 19 központi tag mellé hat más nemzetiségű (magyar, szász) vétetett fel. Ez azonban nem a legnagyobb baj, a román értelmezés szerinti fraternitástól ezen 6 tagnak felvétele is kegyadomány, midőn tehetők volna, hogy majoritásuk tudatában a más nemzetiségbeliek közül még csak himnódót se bocsássanak maguk közé. Ugy látszik azonban, hogy azon 6 tagnak jelenléte nem akadályozta a román többséget abban, hogy az összeíró bizottságokat bizottságok bizottság, — és pedig három a falukban, s három a városban. És tettek ezen bizottságok oly összeírást, mely ha nem is malitiát, legalább mély tudatlanságot árukt el. Habár hiányos is a választási törvény, de annyit „practice” rendel, hogy rendezett tanácsal nem bír helységekben a 8 pft. census, rendezett tanácsal bír városokban pedig a 300 pft értékű birtok ad jogot a választásra.

A censust illetőleg köztudomásu, hogy a jelenlegi mindenféle adónemeket összesítve 18 osztrák forint adófizetés ad jogot a követválasztásra, és a buzgó román összeírók besorozták a jogosultak közé azokat is, kik csupán 8 osztrák forintot s 40 krt fizetnek, a városon pedig beírták az oly birtokosokat is, kiknek birtokuk lelkiismeretes becsülés után talán egy harmadát sem tette volna ki a törvény-szabta becsértéknek. Így sikerült a román összeíró bizottságoknak a falukról 655 román többséget mutatni ki, míg a város részéről összeírttak számban messzetulhaladják a más nemzetiségű összes választókat.

A központi választmány nagy hibát követett

lemondott erről az abususról, hanem e helyett hatalmas közvetett befolyást gyakorol az országban. (Talán mondanom sem kell, hogy a konzulok és korlátnokoknak ezen hatalma ma már nem létezik, ragaszkodik ugyan némelyik még ehez, de a román kormány tudni sem akar róla és így pl. az osztrák agenciának peres ügyekben igen kevés értelme van, mert nincs végrehajtó ereje. Adót pedig mindenik fizet az oláh kormányának. Fordító.)

Valószínű, hogy Oláhország sok kincset bir becses érczekben és egyekben

Az aranypor oly nagy mennyiségben hömpölyög a folyók medrében, hogy a cigányok a kormányt adójukat ezzel fizetik — aurarii. — A kénese több helyett a földből folyik, és a só, a mely a földet nagy mérvben borítja, a kormányt legfőbb jövedelme. Azonban sehol sincs valami olyas, a mi bányához hasonlítana. Bizonyos titkos szerződésből akarták ennek okát kifejtetni, de a valódi ok a tőke-pénznek hiánya, a melyet a bányászat igényelne s a mi közvetlen nem jövedelmezne. Örökös herczeg nem félne kockáztatni oly előnyöket, melyek igen dusan jövedelmeznek.

Vajjon Gyika Sándor van-e oly helyzetben, hogy ezt megtegye.

Az országban szerveztek egy bizonyos szolgálatot, a mely az országot áthasogatja és a mely jó időben felette gyors, de annál alkalmatlanabb az utazóra nézve. Azonban minthogy még eddigelő semmi intézkedést sem tettek hídak és utak építésére csaknem lehetetlen folytonos esszés után ezen ragadós sárban egyhelyről másra utazni. A folyók,

el, midőn ezen törvényt merőben ignoráló összeírást elfogadta. A központi választmány, ha hivatását kellőleg felfogja, ezen törvényellenes választási összeírást vissza kellett volna vetnie. És midőn a törvény felett örököségi jogával élni elmulasztotta, felidézte a sokkal bonyolultabb, a felszámolási utat.

A reklamatikok a törvényellenes összeírások ellen illető helyeikre rég benyújtattak s a központi választmány mégis csak július 16-án ül össze a reklamatikok felett ítéletet mondandó. Addig tekintsünk szélylyel, — talán megdughatjuk: minő combinatiók vannak a követválasztásra nézve.

Az állítják némelyek, hogy a román választók városi választótársai nagy számával, azon esetben is többségben vannak, ha a reclamatio következtében törvényes összeírás vitetik is végbe. Én nem osztom ezt a nézetet és határozottan állítom, hogy ha új, a törvényben megállható összeírás vitetik véghez, a magyar és szász választók száma tetemesen nagyobb leend, mint a románoké. Azonban míg ezen majoritás a reclamatiók sorrendjén egyik, vagy másik fél részére megállapíthatatik, a combinatiók azon eshetőségre építvők, miszerint a románok passivitásban maradnak.

Ez idő szerint választóink három pártban mutatkoznak. Egyik, a nagyobb számu, a románoké, mely egymaga a más két párttal — a magyarokéval és szászokéval megküzdhetni hiszi. Ezen párt törekvéséről véleményt adni nehéz, mert dacára a szerdahelyi s gyulafehérvári határozatoknak, eljárása sokképen mutat arra, hogy nem szándékozik passivitásban maradni. Azonban merülnek fel oly vélemények is, miszerint ez a párt is két táborra oszlik s míg az egyik rész választani akar, a másik rész merőben semleges kíván maradni.

A románok úgy teendnek, miként saját nézetük hozza magával, az igazság érzetének hódolok azonban, ha nyíltan kimondom, hogy a románok s az összes haza érdeke parancsolja, hogy aktivitásba lépjenek, mert csak a törvény fegyvereivel való küzdelemben van kilátás a közjólétre, míg a passivitas ha legfelebb zsisbasztolag hat is, de a passivistákra nézve bizonyosan üdvös eredményt nem szül.

Következik a szászpart. Valamint mindenik pártnak, ugy ennek is működését titkoszerűséggel veszi körül. Annyi áll, hogy számításai, működése azon eshetőségre vannak építve, miszerint a románok passivise maradnak. Ugy hallszik, hogy a magyar párttal kezdet fogva akar haladni, s ez esetben két követjeltől füllépní akaró egyénei közül előleges választás utján marasztják meg követjelöltnek azt ki a többség szvszatát elnyerte, — ezt fogván a magyar és szász választók annak idejében követnek közös akerralat megválasztani. Azonban hallszik egy másik versio is; azt mondják tudniillik hogy az említett passivitas esetében a szász választók a magyarok felett többségben levén, saját kezükre kívánják dolgozni s a magyarok ellenében a két szász követet választani. Én ezt nem hiszem, ha ily eljárás eszméje egyiknek, vagy másinak agyában megfogamszott is, nem hiszem, hogy a józan többség ezen legalább is politicitálan nézetet pártolná.

Azonban ma tartanak e tárgyatban is konferenciát s az eredményt majd megtudjuk.

Hátra van még a harmadik, a magyar párt. Ugy látszik ez arra van hivatva, hogy létezéséről csak annyiban adjon jelt, mennyiben folytonosan szegénységi bizonyítványt állít ki magáról.

A 69-iki választási korszak, leszámítva a sokszor említett passivitást, a jelenlegihez mindenben hasonló volt. Akkor is a magyarok s szászok együtt választottak két követet; akkor is meg volt a magyaroknak kitűzött követjelöltjük, és csak midőn a választás ideje bekövetkezett, az utolsó perczben egy deus ex machina pottyant be közibünk, s előbbi követjelöltünk félredobván, a magas reményeket nyújtó

új követjelölt megválasztottat a közvéleményt uralgó pártfogás nagyobb dicsőségére.

Jelenleg hasonlóképpen van követjelöltünk, is-ten kegyelméből talán kettő is, s az előbbeni intéző kéz gondoskodni készül, hogy e kettő közti versenyzést egy harmadik — más tájrról ide pottyant deus ex machina — paralizálja.

Meg vannak mozgatra minden rugók, fel vannak keresve a legbefolyásosabb helyek. Igérve van ez is, amaz is, — s a capacitatio varázsától csak az lön mentesítve, a ki jelentéktelensége miatt arra érdekesnek nem tartott.

Indiscretio volna most még a működő személyiségek neveit tudomásra juttatni, elég szomorú kilátás levén reánk ide exponált magyarokra nézve, hogy most már másodsor készülnék magunkról szegénységi bizonyítványt kiállítani.

A gépezet működésnek indult, s ha most még csak sejtelmekről írhattam, remélem, hogy rövid időn határozott tényekről küldhetek tudósítást.

Id. Nagy Imre.

Aranyosszék, Felvincz, júl 14. 1872.

„Válasz Moldován Gergelynek, a Magyar Polgár 159. számában személyemre vonatkozó cikre.”

Ön tehetetlen dühében cikke által nem tesz egyebet, csak piszkolódik, alapja egyetlen állításának sincs, szélből kapott hallomásokra van fektetve uram mindaz, a mit mond. Illó volna valóban annyi rágalom után, mint a mennyit önnek tolla légnék eresztett, ha valamelyik vádja meg is állana. Én erre önnek édes Moldován ur ezennel tért nyitok, mert: ragaszkodva a „Kelet” 156. számában önnek s lehető társainak adott feleletemhez, kinyilatkoztatom, hogyha ön bizonyítani képes, hogy az ellenzéki képviselő jelöltet zsanársággal kísértettem ki Hidasról; hogy a hidasi, személyemhez intézett kérvényt pálinkázás közben erőszakkal irattam alá; hogy én részeg tömeget, tánczolva vezettem szavazásra; hogy én választás után csak egyetlen befogatást is eszközöltem; hogy a választás előtt, alatt és után, egy hidasi román, mert a balpártot éltette, pofon ütöttem; hogy a hidasiak az én garáználkodásom miatt ássák el holmijokat, s végre, hogy ön fel lett szőlítva, hogy tanácsot adjon, hogy Hidas miként lehetne tölem s a csendőrtől megmenteni: mondom ha ezen vádakat e cikkem megjelenésétől számítva 4 hetek alatt elfogadhatóan bizonyítani képes — ezennel kötelezem magamat a kolozsvári árva ház javára 50 frt. o. é. fizetni, ellenkező esetben tegye ön ugyan azt, addig pedig hallgassuk a mohácsi és fügedi erdők susogását, melyek önnek Aranyosszéken átélt kalandos életéből nem egy történetkét süttognak, de hiszen annak ugy is kell lenni, mert ön mint alkotmányos érületű hazafi — nem mint az aranyosszéki hivatalnokok vendéglőben, hanem üzött politikájánál fogva, az erdőkbe kellett hogy delljen és éjeken keresztül barangoljon.

És most édes Moldován ur, fellévé ön által hiva reá, bár a tordai ellenzék egyes egyénei iránti tiszteletből elhallgatni akartam, elbeszéltem miként lettem Tordáról kidobva. „Ha jól emlékszem július 5-én a választás utolsó napján aprólékos ügyeim elintézése végett Tordára mentem s a „Nap” nevű vendéglőbe szállottam, gyorsan végezve ügyeimet, 12 órakkor ebédelni szállásomra haza mentem, midőn éppen levelemet ettem, egy egyén, ki magát Ferencz Mártonnak nevezte, mintegy 40—50-ed magával a „Nap” vendéglőbe rohant, személyem után tudakozódott, s — magamat megnevezve — követelte, hogy a tordai polgárság és baloldala szórt rágalmainkat vonjam vissza: én mint ártatlan, a fenyegető arezok dacára is nem tehettem, s felhívtam Ferencz Márton uramat, hogy ösmertesse meg velem

kat szánnal folytattuk tovább. Az a mit e hízgelő névvel neveznek igazán szőva sővény fonadék, melyhez négy lovat fogva, de oly rövid és olyan keskeny, hogy ezombjaink oldalán feljűltek és oly gyorsan mozgó, hogy csak rendkívül nagy erőfeszítéssel maradtunk helyünkön. Még az első pihentetőt sem értük el s én már is két ízben buktam a szán alá. A kis jármű vezetője ezt föl sem vette, kis lovai- val tovább folytatta dűhös nyargalását, a legnagyobb erőfeszítéssel, kiabálással is alig lehetett vele megérteni, hogy terhenek egy lényeges részt elvesztette. A patakok kiömlöttek az utakra és rád bizom elképzelni, hogy minő élvezet vala egy láb magas számban háromláb magas áradaton átgázolni.

Európai utazóra nézve legkényelmetlenebb ebben az országban a vendéglők hiánya.

Midőn este éhen szomjan félig megfagyva valamelyik városba megmegérkezünk, még pénzért sem kaphatni szobát, ágyat és vacsorát. Herczegi ajánlatra vala szükségünk a végett, hogy Gyurgyevóban egy magános házba befogadjanak. Ez a város még magán hordja az utóbbi háború dúlásait. A város szar felől le van szedve, a Duna felől több helyen még fennáll. Helyzeténél fogva romjaiból hamar kiépüld, már is a bizanci stílusú nagy templomok mellett meglepő nagy kőházak emelkednek.

Más nap átmertünk a Dunán, a mely itt igen széles s több szigetet képez. A szél segített, hogy egész Ruscsukig fölvészthettünk és ott szárazra léptünk: Törökországban valánk.

vádlómat, erre ő csegezi Csegezi Mihályt, kinek jelleméről s tetteiről íveket lehetne írni, mutatta bé vádlómul, mire én visszautasítva a boszúból s gonosz szándékból emelt vádat, kinyilatkoztattam, hogy nincs mit visszavonnám; erre Ferencz Márton s a felizgatott nép nem tágitott, beösméremet kiereszkolni akarta, e közben azonban a hely színén megjelent t. Dulló János ur, ki — bár akkor csak az életben másodsor látott — jót állván jellemem, becsületelem s ártatlanságom felől, kivezetett, s a „Koronát”-ba a baloldal tanyájára vitt, hol tovább folytattam étkezésemet — hogy ez így történt, utasítom Moldován urat a tordai járásbírósnál a nyomozati irományokat megtekinteni.

S most édes Moldován ur, Ferencz Mártonnak ezen tette felett — ki nem tudom honnét vette magának azon jogot, hogy Tordán átutazó békés egyéneket felizgatott tömeg élén, fel nem fogva annak szerencsétlen következményeit — kérdőre vonni merészelje, itéljen a közvélemény, itéljen ön maga, én már ha az eset nyilvánossá lett, kötelességemnek tartom e téren is tekintetes Dulló János urnak, ki fennkölt mivelte lelkiületénél fogva, feljűl emelkedve a párt szenvedélyeken, engem mint ösmeretlent az összecsoóditott népek kitörni készűlő dűhe ellen megvédett, hálás köszönetemet nyilvánítani — Isten éltesse az ilyen ellenzéki egyént, kinek tetteit egyenesség, őszinteség és részrehajthatatlanság vezérli. Ebből átláthatja édes Moldován ur, hogy dobtak ki Tordáról, de az ily magán boszúból eredő gonosz szándéku eljárás, nem nagy fénykorszort von önmre és pártjára.

Ezzel hírlapi téren végkép búcsút vesz öntől

Kovács Albert,
dülő-biztos.

A „KELET” magán-távirata.

Feladott Beszterczén júl. 16-án 1 óra 10 p. d. u.
Erkezett Kolozsvárra júl. 16-án 2 óra 40 p. d. u.

Naszód vidékén tegnap képviselőkké megválasztottak: a naszodi kerületben Cséry Lajos jobboldali magyar 124 szavazattal, a szentgyörgyi kerületben Muresán Joachim nemzetiségi 98 szavazattal: ellenjelöltje K. Partitvropa kapott 23 szavazatot.

Feladott Posten júl. 17. 9 ó. 40 p. d. e.
Erkezett 17. 10 ó. 25 p. d. e.

Eddig megválasztott 375 képviselő; közülök 236 deakparti, 139 ellenzéki, deakpart nyert 53, veszett 27 kerületet. Nyiregyházán Lónyai megbukott, hol akarata ellenére föléptették.

Horvát országgyűlés békésen folytatja tevékenységét.

Napoleon excsászár tegnapra Prágába váratott, Karlsbadba utazik.

A francia kölcsön sikere teljesen biztos; Európa legelső bankházai garantirozzák azt; 3200 millió bocsátatik közalírássra.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, július 17.

— A kolozsvári kisegítő-pénztáregylet múlt évi üzletforgalmáról beküldött egy kimutatás szerkesztőségünkhöz. Örömmel látjuk ebből, hogy az egylet évről-évre virágzóbb tevékenységet fejt ki. Hogy csak egy pár adatot említsünk, a múlt évben az egylet 1012 új taggal szaporodott s így év végén 6368 taggal bírt. Hasonló arányban gyarapodott az egyleti vagyon, mert az 179,232 frt 73 krral tesz többet, mint 1870-ben volt a lefolyt évi zár számla 2.176,657 frt 5 kr. összes vagyont mutatóván fel. Szaporodva továbbá az egylet tartalékalapja: 3103 frt 38 krral; az ipartanoda alap, mely az év elején tett: 5,836 frt 96 krt, szaporodott: 355 fr 20 krral; a hivatalnokok nyugdíj-alapja az év kezdetén volt 2,190 frt 28 krról 3,234 frt-ra emelkedett. Nem mulasztatjuk el annak kiemelését sem, hogy az egyesület a múlt év folytán is 1,800 frtot juttatott közérdekű célokra; ilyenek: elszegényedett tagjai segélyezése, a kisedővrodák és a mindinkább fejlődő ipariskola.

— Figyelmeztetés. Az „Árvaház” bizottmánya és a „Kolozsvári Dalkör” által folyó hó 10-én rendezett, sorsjátékkal egybekötött dal-és tánczűnepély alkalmával kihuzott következő számok után járó nyeremények nem vitettek meg el. u. m: 561 151, 133, 196, 467, 320, 231, 363, 127, 757, 96, 505. Tisztelettel kéretnek azok, kik ezen számoknak megfelelő sorsjegyek birtokában vannak, hogy a nyereményeket e hó 30-ig Bogdán István urnál vegyék át, mivel az e hatánapig el nem vitt nyereménytárgyak az egylet tulajdonává válnak. A „K. Dalkör” igazgató választmányának 1872 július 15-én tartott üléséből, Kolozsvárt, 1872. július 16-án. Tivai Nagy Imre titkár-jegyző.

— A kolozsvári Dalkör augusztus 4-én fogja rendezni ez évi harmadik dalestélyét. A buzgó dalárok a közelebbi jótékonyestélyen is oly fé-

nyes sikerrel állották meg helyöket, hogy ezen estélyök is pártoló tagjaik s a nagy közönség részéről minden bizonynyal nem marad élénk részvét nélkül.

— Maros-Ludasról július 14-diki kelettel vesszük a következő sorokat: A helybeli „közös iskolának” idei nagy vizsgálja ma a délelőtti órákban tartatott meg, igen népes gyülekezet előtt, melyben különösen a szép nem erősen volt képviselve. A vidékiek közül igen jól eset a gyönyörűen kiéltett s virágokkal kirakott tanteremben gróf Bethlen Géza tanfelügyelő, Filep Albert m.-bogatí lelkész, Zokaji János s több urakat láthatni, mint a kik az idevaló tanügy iránt, oly hön érdeklődnek. Valóban ha minden hely s vidék érdekeit úgy fogná fel s minden igyekeztét szellemi és anyagi viszonyainak előmozdítására — úgy használná fel, mint ez — a haza boldogítására sokkal jobban közreműködne, mint sok más, mely az egyforma téltelenségből és hátrálásból talán soha ki nem vetközik. Hanem csak maradjunk a tárgynál. A vizsga 46 tanítvánnyal — fiu és leánygyermekkel — minden tekintetben kitűnőleg ütött ki, mi nagy érdeme köszöntő Nyárádi Dénesnek, mert rendkívüli szorgalmat és ügyességet fejtett ki a tanítványokkal, a miért méltó is volt azon dícséretre, miben tanfelügyelő Filep Albert ur ötét a vizsga végeztével nyilvánosan részesíti, és midőn én ezt még nyilvánosabban teszem, teszem azon okból, hogy a vidéki szegényebb sorsu szűléket, ezen jó móddal rendezett iskolára figyelmeztessék, ez által alkalmat nyújtva, hogy a jövő tanév kezdetével gyermekeik által azt igénybe vehessék. Hantz Pál.

— A Brassóban lakó építésmesterek nyereszkedési vágyból consortiummá alakulva, közelebből tartott gyűlésükben közakarattal elhatározták, hogy építésszegedeket, s az e szakmához szükséges munkaerőt csak bizonyos, átlalok az egyén képessége s munkaerejéhez képest meghatározott összegért fogadnak fel s látják munkával el, a consortium egyes tagjainak megittitván e limitált munkadíjon fűl az építési személyzetet díjazni, s oly egyéneknek, kit a consortium munkával ellátni nem akar, foglalkozást bár csekélyebb díj mellett adni. Helyesen jegyzi meg erre a „Nemere”, hogy a democratia, s a jelenkori társadalmi törekvések ama szép, magasztos elve: „kinek kinek képessége, s minden képességné munkája szerint” a brassói építész urak által a szegény munkás osztály létfenntartása megsemmisítésével létesített limitatio által mellőztetett.

— Felhívás. A tordai takarékpénztár részvényesei tisztelettel felkéretnek az aláírt részvényeik után eső 15%-tőli összeget f. évi augusztus 1-éig a pénztárba befizetni. Torda, 1872. július 14-én. Az i g a z g a t ó s á g. (Keddi számunkban e felhívásban „takarékpénztár” helyett hibásan „kise-gitopénztár” állvan, kerjük e sajtonkat tudomásul venni.)

— Székely nemzeti iskola. Makfalváról, július 9-ről írják: A makfalvi b. Wesselényi által alapított „Székely nemzeti iskolában” a folyó évi zár-vizsga július 8-án tartatott meg, iskolai főgondnok Nagy Samu és iskolai jegyző Elekes Károly tanár urak vezetése mellett, a lehető legnagyobb szigorral. Mégis a tanítók: Albert Márton, ki a 3 felső osztályt és Felméri Mihály, ki az első osztályt és kezelőket vezette, mind a gondnokság, mind az igen számosan jelenlevő hallgatók és szűlők teljes megelégedését és méltánylását szerencsések voltak kiérdemelni. — A tanulók száma összesen volt 108. A vizsga bevégeztével jutalomosztás volt, melyben részesült 15 tanuló. A jutalom volt 10 o. é. frt, a kisebb 2 forint o. é. Örömmel konstataljuk, hogy ezen intézet sebb jövőnek néz elibe, most — egykori banyatól állapotából — mindinkább virulásnak indul. A jelenlegi tevékeny gondnokság alatt, teljes reményünk van, miután tanár Elekes Károly urban egy szakértő és erélyes egyént szerencsés birni az iskola, teljesen rendeztetni fog, még a jövő iskolai évben. — Különben is a főgondnok ur határozottan kiemelte, hogy azon pangó állapot, — melyben ez iskola eddig volt — tovább fön nem állhat és minden erejét arra fogja fordítani, hogy a jelen igényeinek megfelelhessen. — Ohajtandó volna, hogy ez iskola átalakuljon, legalább aliparoskolává, mert — az eddigi szervezete szerint — a m.-vásárhelyi és sz.-udvarhelyi főiskolák közt nincs jövője. Eredetileg sem az volt a cél, hogy egyszerű nép-iskola legyen. Végül helyi birtokos és iskolabarád t. Dózsa Elek urnak, ki nemcsak most, de máskor is, szives volt vendégszerető házában a vizsgáló bizottságot ellátni s ezen fölül a tanulókat is mindannyiszor segélyezni, sokak nevében hálás köszönet mondatik.

— A magyar földrajzi társulat folyó hó 14-én reggel tartá tisztválasztó közgyűlését az akademiában. A gyűlésre talán az alkalmatlanul esett időpont miatt, kevés tag jelent meg, de elég, hogy a tisztválasztás meg ne akadályoztassék. Ideiglenes elnök Hunfalvy János megnyitván azt, kijelenté, hogy a ministerium immár megerősítván a társulat alapszabályait, a magy. földrajzi társulat végkép megalakult. Ezután az ideiglenes titkár Berecz Antal néhány öröndetes adatot közölt a társulat tagjainak szaporodását illetőleg. Jelenleg már 275 rendszer tag van beírva, nem számítva azokat, kik a buzgón gyűjtő Gönczi Pál ur ivén följegyezték magukat. Ujabban pedig alapító tagoknak beléptek: a lelkes Kecskemét városa, gr. Wenckheim Krisztina és Flock Henrik ministeri tanácsos. Erre megejtetván a választás, a következő általános tetszéssel fogadott eredményt mutatott: Elnök Hunfalvy János, alelnök

